

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt V. De aliis effectibus lætitiæ & oblectationis, quos sensi[bi]lis gratia
etiam in corpore solet efficere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

nationibus, aliisque mundi huius conversationibus aut voluptatibus sibi facti: omnia enim illa iam oderunt, cruciatulque est illorum meminisse, adeo ut ipsa caro nunc abhorreat ab illo, quod prius amabat, gustumque & delectationem inveniat in eo quod prius fastidiebat.

CAPVT V.

De aliis effectibus letitiae & oblectationis, quos sensibilibus gratia etiam in corpore solet efficere.

SANCTUS Bonaventura Processu 7. Relig. cap. 15. Sexta et explicat effectus varios divinae iucunditatis & suavitatis, quos incipit iam anima in hac via experiri solet, dicens: Circa hunc contemplationis excessum sunt diversae devotionum species, ut iubilus, ebrietas spiritus, spiritualis iucunditas, liquefactio, quae expertis & vacantiis explananda relinquo. Aliqua tamen breviter tangam istorum. Et quia iubilus usum non habet à Scriptura, videtur quod iubilus sit quoddam spirituale gaudium, cordi repente ex aliqua devota cogitatione vel colloquutione infusum, quod totum cor concutit ex sui vehementia. Quosdam tremore commovet, & delectabiliter cruciat, quia motus gaudii consolatur, sed ex impetu fortitudinis corpus debilitatur, & aliquando per risum, aliquando per quosdam clamores, aliquando per alios gestus & singultus quasi evaporando erumpit, non valens se intra se tacitus continere: Gregor. iubilum namque dicimus, quando ineffabile gaudium mens concipit, quod nec abscondi potest, nec sermonibus aperiri, & tamen quibusdam motibus proditur, quamvis nullis proprietatibus aperitur.

Vnde Psalmus 38. dicit: Beatus populus qui scit iubilationem. Non ait, Qui dicit, sed, Qui scit: quia sciri quidem iubilatio potest, sed dictum exprimi non valet. Ebrietas spiritus dici potest qualibet amoris & gaudii devotio, ex qua quasi ex vini fortitudine fervor spiritus sancti sic exhalare scit, quod se intra se cohibere non valet. Vnde Apostoli, Spiritus sancti fervore astuantes, musto pleni dicebantur. Et Iob (c. 32.) ait: En venter meus, quasi mustum ab hispiraculo, quod lagunculas novas disrumpit. Novas dicit, non veteres, vel quia veteribus cordibus non infunditur talis devotio, sed novus, id est, in novitate vitae ambulantes. Vel novas dicit, propter fortitudinem spiritus, quia si novas disrumpit, quoniam magis veteres, id est, fragilia corda & infirma. Vel novas dicit, quia talis fervor spiritus novus & novulum exercitatus mentibus nuper infusus minus valet se cohibere, quam erumpat per inusitatos gemitus, vel voces, vel singultus. Sic novum vinum in vase ebullit, quod inveteratum quiescit.

Quandoque etiam corpus quasi obrige scit, & membra inhabilia & inflexibilia fiunt ex subita servoris & suavitatis insluentia. Et hoc potest esse, quia spiritus omnes dispenduntur corde inflammato, quia extensione nervorum, & obstructione viarum spiritualium, membra amittunt habilitatem officiorum suorum, ut lingua loquela, manus operationum, pedes & crura gradiendi, quousque fervor iterum remittatur, & via spirituum aperta fiant, ut prius. Nec mirum, si hac divina affectione possunt efficere, quarum virtus fortior est: cum etiam humana affectiones hoc interdum valeant, ut subitus terror, & subita ac immoderata letitia, & subitus dolor, & odium immensum, & immoderatus amor. Sicut saepe compertum est, in ecstasim,

vel stuporem, vel phrenesim ex huiusmodi raptu fervore esse, & membra in rigorem vel tremorem versa, vel etiam in febres ex vehementi molesta incidisse.

Quid etiam mirum, si ex magna spiritus hilaritate, quam Spiritus sanctus infundit cordi, aliquando erumpit in aliqua aperta hilaritatis indicia: vel si quandoque singultibus & affectibus aperti imperare non valeat. & huius internae devotionis motus abscondere: cum videamus saepius ex frustra levitate arisa & insolentibus cachinnis non posse se cohibere, etiam ubi pudor humanus imperat disciplinam: Et aliquando ex humana tristitia, oborto fletu, non possit homo sibiipsi (quamvis libenter faceret) imperare: Cui enim scriptum sit: Deus noster ignis consumens est, & Deus charitas est: quid mirum, si fervor divinae charitatis cordis infusus totum hominem commovet: Sicut si vitro fragili, & si vasi fictili bullientem liquorem, vel ignem ardentem infundas, trepidationis fragorem concutit. Cor namque divini amoris gaudio vel divino fructu desiderio inflammatur, in se dilatat, & extenditur, & quasi intra angustiam pectoris se capere non sufficiens quodammodo erumpere conatur, nisi flamma, quam intus patitur, foras eruat, & ardoris sui refrigerium qualescumque inveniens evaporat. Quod si non potest, vel ex humano pudore non audeat, mirabiliter in semetipso cruciat, & corpus valide ex talibus moribus debilitatur: quia virtus divina dulcedine intus abili ex imbecillitate terreni corporis, sicut si ignem intro immittas. Vnde legimus, Sanctos ex divinis visitationibus & revelationibus curruisse. Ita D. Bonaventura.

Henricus Hapthius lib. 2. Myst. Theol. cap. 4. dicit: docet effectus, quos DEUS, media hac voluptatis infusione animae illapsus, in ea tanta vi operatur, ut ipsam melliflua faciat iucunditate exundare, homoque se continere nequeat, quin voluptas illa erumpat, adducit aliqua exempla, quibus explicat ebrietatem istam spirituales, à qua devota animae absoibentur, dicens: Repente inde oritur spiritualis ebrietas, de qua Dominus noster in Cantico dicit: Bibite amici, & inebriamini ebriisimi. Sed ista est adhuc grossa ebrietas, tamquam si rusticus esset ebrius à vino, quod non esset aliquid bibere. Sciendum vero, quod spiritualis ebrietas est uberior affectu saporis & internae voluptatis in corde recepta, quam cor ipsum possit excipere, & digerere: quia humanum cor tanto stimulo divini amoris & desiderii divina fructu tam valde inflammatur, aperteque arteriis & meatibus in seipso in tantum dilatat, ut sibi appareat pectus nimis parvum fieri, sequi tunc angustatum, ut necesse sit ubertatem spiritus cum violenti ardore erumpere: flammam etiam amoris magna abundantia voluptatis confortat, cogitur signis exterioribus manifestare, velit nolit, quia sua violenta impetuositate commovet totum hominem: quem admodum Apostoli dotati Spiritu sancto videbantur coram esse musto: quia eiusmodi fervor, infusus cordibus inextinguibilis & inextinguibilis, in primis non potest coepi, quin erumpat in suavis gestibus, quos foris ostendunt. Sicut vinum novum recenter infusum vase ebullire necesse habet, quod tamen postmodum non ebullit, sed ab omni operatione vel fervore quiescit: sic etiam ista superabundans gratia erumpit foras in gestibus exterioribus variis modis: in quibusdam per cantica divina & iubilationes, in aliis, copiosis lacrymis & gemitibus, in aliis, diversis insuetis vocibus aut sonis quos edunt. Sicut Frater Matheus, qui in sua iubilatione aliud non loquebatur nisi u u u. Alii membris omnibus tremunt, aut quibusdam membris adeo inquieti sunt, ut cogantur currere,

quemadmodum legimus de Fratre Bernardo, primo filio spirituali S. Francisci, qui plerumque multis diebus currere confueverat per montes & valles. Alii con-
guntur saltare, alii manibus plaudere, alii interius magnitudine voluptatis quiescunt: quidam etiam habent adeo vigorosos impulsus, ut eis videatur se pro abundantia voluptatis rumpendos instar vasis absque spiraculo musto pleni. Et ista similia contingunt modis innumeris, quibus omnibus abundantia spiritus manifestatur. Et hac est delicatior vita, quam recipere possumus secundum inferiores anime vires, collectas in unitate cordis. Hac Haryhius.

CAPVT VI.

Gratia sensibilis affluentiam esse aliquando valde periculosam, & animæ & corporis saluti.

H autem sensibilis devotionis effectus, & si qui sunt alii, de quibus infra, à magno opere sunt periculosi, tum quia sæpè à demone causantur, tum etiam, quia etsi à DEO aliquando proveniant, plerumque imperfecti eis abarant. De utroque periculo venerabilis vir Richardus in Psal. 80. sic scribit: Impii, quibus erit in futuro vix, hic quandoque etiam intus donis reficiuntur. Inimici Domini (ait) mentiti sunt ei, & cibavit eos ex adipe frumenti, & de petra melle saturavit eos. Inimici ergo dicuntur, & tamen non tam ex frumento, quam ex adipe frumenti saturantur, etiam mystica & interna percipientes.

Idem Auctor in Cant. cap. 6. plenius hoc is amoris pericula est proteclutus, dicens: Afflictiosa dilectio, qua superius dilectionem animæ significari diximus, interdum plus afficit minus diligentem, & minus perfectiorem. Non enim tantum diligit quisque quantum hanc sentit, & quantum in illo statu sibi diligere videatur; sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuit, & in servandis mandatis fidelis habetur. Dulcis in DEO affectus, quod ammodo carnalis est & fallax, & humanitatis interdum potius quam gratiæ, cordis quam spiritus, sensu alitatis quam rationis: ita ut magis accedat aliquando ad minus bonum, & minus ad majus, & ad aliquid quod sapit magis, quam quod expedit. Hoc affectu errant discipuli, & carnaliter DEVM diligebant, cuius præsentia carere nolebant. Unde etiam non diligeri arguebantur, qui quod delectaretur magis, quam quod expediret, amplectebantur. Sic affectuose interdum carnalis aliquis & imperfectus ad DEVM afficitur, non quod valde diligat, sed quia dulcedinem gratiæ degustat, qua quantum durat, tantum iuvat, quamdiu durat dulcedo, durat & dilectio. Sed non agnoscat in bonis amicis. In die namque ista Dominus quidem misericordiam suam mandat, sed in nocte temptationum & laborum in præceptis declarat quantum quisque diligit. Visitatione gratiæ consolatur DEVS pusillanimitatem nostram, iuvat infirmitatem, excitat voluntatem. Et quid mirum si infirmus ungatur gratiâ, cum etiam malus Dominus, cum benefecerit ei, consecratur? Itaque contingit ut pusillanimitas, & dilectionis aviditas, dilectione hac magis moveatur, & in quo sensualitas & carnalis appetitus potius quam ratio dominatur.

Interdum hanc magis sentit levis corde & inops gratiæ, facilius enim movetur; qui levior fuerit, expers consolationis delectabilis oblatam recipit. Huius ergo dulcis affectus causa est interdum non gratiæ Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

copiæ, sed mentis inopia. Exigua enim letificant pauperem. Non omnis, qui dicit, Domine Domine, intrabit in regnum colorum. Non omnis qui iterum atque iterum dicit, Domine dulciter, scilicet affectuose, intrabit, sed qui voluntatem Patri fecerit, qui mandata custodierit. Voca me, & respondebo tibi, ait B. Iob cap. 14. Vocat DEVS per gratiam visitantem, & respondet homo per mandatorum impletionem. Vocatio non facit perfectum, sed obligat: responsio per mandata iustificat. Fit etiam aliquoties affectus iste dulcis à malo spiritu, ut dum minus ei creditur, eique dum valde delectatur, inheretur, ad debilitatem cordis homo perducatur. Item, ut per illius occupationem ab utiliori opere revocetur. Et item, ut eius abundantia fretus aliquis, se perfectum credat, & ad perfectum minus exerceatur. Per se quoque interdum aliquis gratiâ abutitur, in vacuum hanc recipiendo, vel utilius aliquid opus omitendo, sive finem sui profectus in hac constituendo. Sicut enim spiritus Prophetarum Prophetia subiectus esse memoratur, ita gratia homini subieci-
tur, ut vel bene, vel male illa utatur. Per hanc ergo offendit, qui usum eius nescit; sicut etiam virtus in vitium vertitur, si nimie vel extra tempus exerceatur.

S. Bernardus ad Fratres de monte Dei huius sententiæ subscrit, dicens: In quo, proh dolor! plurimi falluntur: quia cum pascuntur pane filiorum, iam se esse filios arbitrantur; & deficientes unde proficere debeant, ex visitante gratiâ evanescent à conscientia sua, arbitantes se aliquid esse, cum nihil sint; & de bonis DEI non emendantur, sed indurantur, & fiunt, de quibus Psalmista dicit Psal. 80. Inimici Domini mentiti sunt ei, & erit tempus eorum in secula. Et cibavit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturavit eos. Pascuntur enim à Patre DEO aliquando de pretiosiore gratiâ substantia servi, ut assentent esse filii: ipsi vero gratiâ DEI abutentes efficiuntur inimici: ut enim abutantur etiam Scripturæ sancti in peccatis, vel in concupiscentiis suis redeunt ad eas, per orationes dicunt sibi illud uxoris Manuæ: Si Dominus voluisset nos occidere, non suscepisset sacrificium de manibus nostris.

Joan. Thaulerus de hoc sensibili amore loquens, ita inquit cap. 18. Instat. Effectus vero, sive opus amoris, quandoque magnum aliquid esse videtur, ut est iubilatio, devotio, & alia huiusmodi; sed hæc non semper potiora melioraque sunt, cum & sine vera possint charitate subsistere, & natura sæpè huiusmodi saporem ac dulcedinem ministrare soleat, vel etiam, DEO permittente, malignus spiritus ea in homine excitare queat, ut aliquo ille in pretio ab aliis habeatur, nec ille sanctior dicendus est, qui hoc amplius abundat. Unde solerter est discutiendum, utrum à DEO, & cur à DEO præstetur. Sæpè namque huiusmodi DEVS pro sua pietate largiri solet, ut hominem ad altiora provocet, & in vita contineat integritate. Dum vero à cui hac conferre solebat, in vera dilectione proficit, hanc ei dulcedinis instillationem paulatim subtrahit. Porro etiam quis in hac consolatione DEO fidem servet, adhuc tamen vigilanter satis inspicendum est, utrum ex vera dilectione procedat; & licet hoc esse constiterit, at ne sic quidem optimum est. Hæc Thaulerus.

Solet etiam, idque non raro, sensibilis gratiæ affluentia, nisi magna regatur discretionem, corporis saluti non parum nocere: nam multi in experimentali hac devotione & amore tam imprudenter se gerunt, ut non solum interiori ad DEVM conversione ab ipsis magna violentia & impetu excitata, sed etiam exteriori poenitentia ultra vi-